

Pönniälänkankaan pohjavesialueen vedenotto ja veden johtaminen Lappeenrantaan, YVA arviointiselostus, kunnan lausunto

Kh 07.03.2022 § 42
42/00.02.01/2022

Pönniälänkankaan YVA-ohjelma

Kh 29.03.2021 § 68

Valmistelija: Antti Hirvikallio, maankäyttöinsinööri
p. 040 835 7826
antti.hirvikallio@taipalsaari.fi

Lappeenrannan Lämpövoima Oy on toimittanut 24.2.2021 Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle ympäristövaikutusten arviointiohjelman koskien vedenottoa Taipalsaaren Pönniälänkankaan pohjavesialueelta ja otetun veden johtamista Lappeenrantaan.

Lappeenrannan Lämpövoima Oy:n tavoitteena on turvata hyvälaatuisen veden saanti Lappeenrannan seudun asukkaille ja yrityksille. Tämän vuoksi suunnitellaan pohjavedenottoa Taipalsaaren kunnassa sijaitsevalta Pönniälänkankaalta, joka on Suomen suurimpia pohjavesialueita. Suunniteltu vedenottomäärä on 10 000 m³ vuorokaudessa, mikä YVA-lain mukaan edellyttää ympäristövaikutusten arviointia (YVA).

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma on yhtiön laatima suunnitelma arviointimenettelyn järjestämisestä. Arviointiohjelmassa on tiedot hankkeen suunnitelmista, tarvittavista luvista sekä arvio toteutusaikataulusta. YVA-menettelyssä tarkastellaan hankkeen vaikutuksia mm. maankäyttöön, maisemaan ja kulttuuriperintöön, ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen, luontoon sekä luonnonvarojen käyttöön. YVA-menettelyn tavoitteena on myös lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia.

Vedenottoa varten Pönniälänkankaalle rakennetaan kaksi kaivoaluetta. Kaijansuon lampien kaivoalueelta otetaan 7000 m³/d ja Sinisten aaltojen kaivoalueelta 3000 m³/d. Vesi johdetaan joko Ilottulan tai Huhtiniemen vedenkäsittelylaitoksille. Vesijohtolinja Ilottulan vedenkäsittelylaitokselle kulkisi pääasiassa Saimaan pohjaan upotettuna ja Huhtiniemen vesienkäsittelylaitokselle valtaosin maahan kaivettuna.

Ympäristövaikutusten arvioinnissa tarkastellaan kolme eri vaihtoehtoa: VE0, hanketta ei toteuteta. VE1, vedenotto 10 000m³/d vesijohtolinja Kattelussaaren kautta Ilottulaan. VE2, vedenotto 10 000m³/d vesijohtolinja Saimaanharjun kautta Huhtiniemeen.

Oheismateriaali

- kuulutus
- ympäristövaikutusten arviointiohjelma

Kj

Kunnanhallitus on tutustunut arviointiohjelmaan ja toteaa lausuntonaan siitä seuraavaa:

Maankäytöllinen näkemys:

Kokonaisuutena YVA-arviointiohjelma antaa tässä vaiheessa riittävät tiedot

olemassa olevasta kaavatilanteesta.

Voimassa olevassa Etelä-Karjalan maakuntakaavassa (2011) Pönniälänkankaan pohjavedenottoalueelle on osoitettu tärkeä pohjavesialue, Taipalsaaren ampuma-alueen melualue sekä osa Sarviniemen matkailun ja virkistystyksen kehittämisen kohdealue. Lisäksi pohjavedenottoalueen linjaus sivuaa arvokasta harjualueita (Sarviniemi – Säkikirannanmäet – Pönniälä) ja Puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueita (EAH-1).

Voimassa olevassa maakuntakaavassa ei ole mitään varausta pohjaveden ottamiselle Pönniälänkankaalle. Maakuntakaavassa on kuitenkin paljon pienempien kunnallisten vedenottamot merkitty kaavakarttaan esim. Savitaipeen ja Taipalsaaren kunnan vedenottamot. Maakuntakaavan uudistamisessa on tehtävä varaus Pönniälänkankaan vedenottamolle.

Varsinaiset vedenottoalueet eivät sijaitse voimassa olevien yleiskaavojen alueella. Siirtoputkien linjausvaihtoehdot kulkevat voimassa olevien yleiskaavojen ja valmisteilla olevien kaavojen sisällä. Maankäytöllisesti etenkin vesialueella olevilla putkillilla on hyvin vähän merkitystä kaavoituksen kannalta. Kunta voi tarvittaessa osoittaa kaavojen päivityksen yhteydessä ohjeelliset putkilinjaukset, mikäli se koetaan tarpeelliseksi.

Oikeusvaikutteisen yleiskaavan puuttuminen varsinaisilta vedenottoalueilta täytyy huomioida jatkosuunnittelussa ja osayleiskaavan käynnistäminen tulee laittaa vireille, viimeistään siinä vaiheessa, kun hanke etenee ympäristölupavaiheeseen.

Arviointiohjelman kappaleessa 6.1 on seuraava lause:

"Alustavan arvion mukaan hanke on sopusoinnussa valtion alueidenkäytön tavoitteiden, voimassa olevan kaavoituksen sekä toteutuneen maankäytön kanssa"

Taipalsaaren kunta on tästä eri mieltä.

Alueella on eri intressejä, joiden yhteensovittaminen ei onnistu ilman kaavallista tarkastelua (puolustusvoimat, vedenottaminen, virkistys, matkailu ja suojelutarpeet). YVA:n selvitykset ja arvioinnit eivät korvaa oikeusvaikutteista kaavaa. Alueen lupien edellytyksenä täytyy olla ajantasainen kaava. YVA-ohjelma antaa hyvät taustaselvitykset kaavan laadinnalle.

Vesihuollon näkemys:

Taipalsaaren kunta toimittaa vesijohtoverkostoonsa vettä tällä hetkellä Saimaanharjun vedenottamolta. Saimaanharjun pohjavesialue on toistaiseksi toiminut hyvin ja vesimäärät ovat riittäneet kuntalaisten käyttöön. Toisinaan kuivien jaksojen aikana kaivojen vedenmäärä on ollut hälyyttävän alhaalla. Lisäksi kaivot ovat jo suhteellisen vanhat ja jossain vaiheessa uusimisen tarpeessa.

Taipalsaaren kunnan mielestä VE2 vaihtoehtoa tulisi vielä jalostaa, niin että Saimaanharjun kohdalla siirtoputkistosta vedettäisiin siirtolinja suoraan Saimaanharjun vedenottamolle. Tällä tavalla varmistettaisiin Taipalsaaren kunnan vedenotto samalla kertaa. Kokonaisvesimäärän lisäykseen tämä tarkoittaisi vuosittain noin 150 000 m³ lisäpumpppausta.

Arviointiohjelman mukaan Pönniälän kankaan vedenottamolta olisi tarkoitus ottaa vuosittain yli 3 miljoonaa kuutiota vettä. YVA-

arviointiohjelma ei ota kantaa siihen millaiset vaikutukset vedenotolta on paikallisiin vapaa-ajan ja pysyviin kiinteistöihin ja niiden kaivoihin. Jo nyt kuivina kesinä on havaittavissa kaivojen kuivumista. Taipalsaaren kunnan mielestä vedenotto ei saa vaarantaa jo olemassa olevia yksityisten vedenottoa ja aiheuttaa tätä kautta esimerkiksi taloudellisia korjaustarpeita kiinteistöiden vesijärjestelmiin.

Kh Hyväksyttiin.

Kh 07.02.2022 § 35
42/00.02.01/2022

Valmistelija Antti Hirvikallio, maankäyttöinsinööri
p. 040 835 7826
antti.hirvikallio@taipalsaari.fi

Lappeenrannan Lämpövoima Oy on toimittanut 20.12.2021 Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle ympäristövaikutusten arviointiselostuksen koskien vedenottoa Taipalsaaren Pönniälänkankaan pohjavesialueelta ja otetun veden johtamista Lappeenrantaan. Ympäristövaikutusten arviointiselostus on asiakirja, jossa esitetään tiedot hankkeesta ja sen vaihtoehtoista sekä arvio niiden ympäristövaikutuksista.

Lappeenrannan Lämpövoima Oy:n tavoitteena on turvata hyvälaatuisen veden saanti Lappeenrannan seudun asukkaille ja yrityksille. Tämän vuoksi suunnitellaan pohjavedenottoa Taipalsaaren kunnassa sijaitsevalta Pönniälänkankaalta, joka on Suomen suurimpia pohjavesialueita. Suunniteltu vedenottomäärä on 10 000 kuutiometriä vuorokaudessa, mikä YVA-lain mukaan edellyttää ympäristövaikutusten arviointia (YVA).

Vedenottoa varten Pönniälänkankaalle rakennetaan kaksi kaivoaluetta. Kaijansuon lampien kaivoalueelta otetaan 7000 m³/d ja Sinisten aaltojen kaivoalueelta 3000 m³/d. Vesi johdetaan joko Ilostulan tai Huhtiniemen vedenkäsittelylaitoksille. Vesijohtolinja Ilostulan vedenkäsittelylaitokselle kulkisi pääasiassa Saimaan pohjaan upotettuna ja Huhtiniemen vesienkäsittelylaitokselle valtaosin maahan kaivettuna.

Tarkasteltavat vaihtoehdot:
Ympäristövaikutusten arvioinnissa tarkastellaan kolme vaihtoehtoa (VE0–VE2):

VE0, hanketta ei toteuteta.
VE1, vedenotto 10 000m³/d vesijohtolinja Kattelussaaren kautta Ilostulaan.
VE2, vedenotto 10 000m³/d vesijohtolinja Saimaanharjun kautta Huhtiniemeen.

Kaakkois-Suomen ELY-keskus pyytää arviointiselostuksesta lausuntoa 4.3.2022 mennessä.

Kunnan lausunto:

Kokonaisuutena YVA-arviointiselostus antaa hyvät tiedot hankkeen vaihtoehtoista ja niiden vaikutuksista eri sektoreihin.

Kunta toistaa edellisessä lausuntovaiheessa annetut kommentit. Kunta tulee ehdottomasti edellyttämään ennen hankkeen toteuttamista oikeusvaikutteisen yleiskaavan laadintaa koko vedenottamoiden vaikutusalueille poislukien vesijohtojen siirtolinja-alueet.

Näin laaja vedenotto toiminta luo selkeästi myös maankäytöllisen suunnittelutarpeen eri toimintojen yhteensovittamiseksi. Myös maakuntakaavan aluevaraukset ovat sellaisia, että hankkeen toteuttaminen edellyttää yleiskaavan laatimista.

Yleiskaavatyön käynnistämisestä tulee hyvissä ajoin käynnistää kunnan ja Lappeenrannan Lämpövoiman kanssa neuvottelut. Yleiskaavan laatiminen kestää todennäköisesti minimissään 2 -3 vuotta ja jos kaava joutuu valitusteille, se pitkittää lainvoimaistumista vielä ainakin 2 vuotta lisää.

Vesihuollon osalta kunta katsoo, että VE1 ei palvele juurikaan kunnan omaa vesihuoltoa. VE2 mahdollistaisi kunnan kannalta paremmin Taipalsaaren vesihuollon turvaamista.

Päihänniemen kohdalla kiinnittää huomiota johtolinjauksen vetäminen kahden rakennuspaikan väliin. Tämä todennäköisesti aiheuttaisi maanomistajalle kohtuutonta haittaa. Pienellä linjausmuutoksella rakennuspaikat voidaan kokonaan kiertää.

Kunta suhtautuu positiivisesti hankkeeseen, kun edellä mainitut seikat huomioidaan jatkosuunnittelussa ja valmistelussa.

Oheismateriaali

- Ympäristövaikutusten arviointiohjelma

Esittelijä

Kunnanjohtaja Kari Kuuramaa

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää hyväksyä selostusosan mukaisen lausuntoesityksen kunnan lausuntona.

Päätös

Jarmo Turunen esitti asian palauttamista uudelleen valmisteluun. Turo Haapamäki kannatti Turusen esitystä. Hyväksyttiin Turusen esitys yksimielisesti.

Kh 07.03.2022 § 42
42/00.02.01/2022

Valmistelija

Antti Hirvikallio, maankäyttöinsinööri
p. 040 835 7826
antti.hirvikallio@taipalsaari.fi

Valmistelija täydentää edellistä lausuntoluonnosta seuraavasti:
Suunnitellun laajan vedenottohankkeen toteuttaminen luo maankäyttö- ja rakennuslain 36 § mukaisen yleiskaavan laatimistarpeen.
Koska vedenottohanke ei ole Taipalsaaren kunnan omaa toimintaa, katsoo kunta tarpeelliseksi, että Lappeenrannan Lämpövoiman kanssa käydään kaavan käynnistämisen neuvottelut ja sovitaan kustannusjaosta.
Kaavaa ja ympäristölupaprosessia voidaan viedä eteenpäin rinnakkaisprosesseina.

VE1 linjausvaihtoehtoa on syytä tarkastella laajemmin ja uudestaan. VE1 on linjattu Kattelussaassa loma-asuntoalueella, arvokkaalla harjualueella sekä vilkkaasti käytössä olevalla virkistysalueella. Tältä osin YVA:ssa tulisi ottaa huomioon paremmin vaikutukset ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen.

VE2 linjausvaihtoehto mahdollistaisi Taipalsaaren kunnan vesihuollon turvaamisen. Näin tulisi vesihuollon turvaaminen laajemmalla alueella paremmin huomioitua.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Kari Kuuramaa

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää hyväksyä selostusosan mukaisen täydennetyn lausuntoesityksen kunnan lausuntona.

Päätös

Hyväksyttiin.

Pykälä tarkastettiin kokouksessa.